חשבון הנפש — יג) פרישות

פרישות פרק יג התגבר להפסיק מהרהורי זמה, ולאשתך לא תקרב אלא בשעה שדעתך פנויה לקיים מצות עונה, או פריה ורביה: רוחות נפש הבהמית נבראו לתכלית יקרה, לעזור להוציא לאור משפט נפש השכלית החלושה מהם הרבה (סימן פ"ב) ומה גם תאות המשגל והיא היותר חדה ועזה שבהנאות ואהבות שבין אדם לאדם, וקדמונינו ז"ל שתיקנו מטבע של ברכות הנהנין על כל מיני הנאות העולם הזה, פירשו לנו עוצם הנאת אהבה העזה הזאת ויוקר ערכה בנוסח ברכת הנשואין שכלולין כה כל מיני דיצה חדוה אהבה ואחוה וכו':

והנה עיקר בריאת אהבה זו מתחלתה היתה כדי לקיים מצות פ"ו, והשי"ת קדשנו במצותיו עוד ליחד לכל אשה בעל מיוחד, לפי שהילד האנושי נולד רך ומזוהם, צריך לטיפול של טרחא רבה ויתירה בכדי לסעדו, לגדלו, ולהדריכו לתורה ולמעשים טובים, וע"כ הנחיל אותנו השי"ת ע"י מצוה זו אותה האהבה הנפלאה כפולה ומכופלת, לפי שהיא כלולה משתי האהבות היותר עזות שבכל הבריאה דהיינו אהבת האדם א"ע כנ"ל (סי' פ"ז) ואהבת זכר ונקבה של אב ואם, ויש בה כדי לסבול המשא כבדה והרצופה הזאת ימים ושנים, ולמצוא בה עוד תוספת ריוח יקר מאד של אהבת בנים הגונים אל אבותם לתמכם לעת זקנותם:

אלא שגם אהבה זו עלולה לחלאים רבים ועצומים ממש כאותה דלעיל (סי' פ"א) שיוצאים ממנה גם גזל ושפיכת דמים, ומולידים ג"כ חליי הגוף מגואלים ומנוולים ארוכים מאד מאד, ומחמת שמקור כלל הרעות כאלו הוא ברוח של תאוה קשה כנ"ל, לפיכך מדת הפרישות היא ג"כ מדה כבדה במהלכה מאד (למד):

ואמנם כל כמה שהרוח ההוא קשה בשעת תקפו מ"מ רובא דרובא הוא נובע ממקור דק מאד בתחלתו (סי' נ"א) עד שניכרין בו ד' פרקים של ימי קליטה, עבור, לידה, וגידול דהיינו א) כשבאו לו הרהורי עבירה בהיסח הדעת והוא נפתה, ב) להאריך בהם ולחדד את תאותו מרגע לרגע עד, ג) שהוא מתחיל בדבורים ועסקים מענין זה בדרך כלל, ואחר כך ד) מתחיל רוח התאות ממש לסחוב אותו למקום עבירה:

והנה הקליטה עצמה (דהיינו תחלת הרהורי עבירה כנ"ל) באים עפ"י רוב ע"י גלגול מהלך הרעיונות שא"א להשמר מפניו כמשרז"ל (ב"ב קס"ד ע"ב) ג' דברים אין אדם ניצול מהם בכל יום וחדא מינייהו הרהורי עבירה, נשתיירו א"כ שלש משמורות של עבור לידה וגידול הנ"ל, ואם יזדרז המתחנך לשכל את העובר הזה ע"י הפסק איזו מלאכת מחשבת שיש בה תועלת ע"י סיוע של מדת זריזות או איסור הבטילה, ומשהתחיל במחשבה החדשה, אזי יכול הוא לפרוש בקל מהמשך הרהורי העבירה ע"י סיוע של מדת סדר, דהיינו ע"י הסיפא דפיסקא שלה (ע"ח) וכל מחשבתך

תהא פנויה למה שלפניך, וחז"ל אמרו (סוכה נ"ב) אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש, וזוהי עצה היותר הגונה דמקרבא הנייתה לפי שד"ת מצויין לנו בכל זמן ובכל מקום:

אכן אפילו אם נתרשל מלשכלם במשך עיבורם ויצאו לאויר העולם וכבר גדלו קצת, עדיין יכול הוא לנצחם עפ"י סיוע של העלאה קטנה בפיסקא מנוחת הנפש (ס"ב ס"ג), ואם בכל זאת גברה עליו התאוה פעם ופעמים ושלש מ"מ נשתיירו עכ"פ רשימות כונתו הטובה להתנצח כנגדה כנ"ל (ס"ב):

לפיכך צריך להדבק ולהחבק בחסד השי"ת לבא לטהר בכדי לעצור כח להתמיד את המלחמה בכל מיני תחבולות הנ"ל (ס"ו) כאחת בלי רפיון (ל"ב), ויהא לבו נכון ובטוח שמקץ איזו שנים מועטות יזכה להעלות ארוכה למחלתו, לברכו ולהיטיב אחריתו:

אותן הי"ג פרקים עם הרמזים והפסיקאות שלהם לא הובא כאן אלא בכדי להראות דוגמא מד' תנאים הצריכין בכאן, דהיינו הפרקים צריך שיהיו מפורשים, הפיסקאות קצרים, המוסרים נוחים וכוללים עצות כל כמה שאפשר, ולרווחא דמלתא ניתוספו עוד כמה פיסקאות עם רמזיהן למדות העלולות לחלות בדורנו להיות מזומנים לאיש ואיש כפי צורך תיקון נשמתו: הסתפקות רמז פלוני קודם שתקח מזון אל פיך. התבונן מה תועלת יש בו לבריאות גופך. או לצורך מצוה: מתינות רמז פ' לבך אל יבהל. ופיך אל ימהר. אלא הוי מפסיק דבוריך ועסקיך כמה וכמה פעמים בהמלכות וישוב הדעת: צניעות רמז פ' הזהר מן הביעור והגנות. מן הגאוה ומחשדה ותמצא חן בעיני אלהים ואדם: בטחון רמז פ' אם באה דאגה בנפשך. הוי מקבל אותה כאזהרה מה' אוהבך. לפשפש במעשיך ולהמלך עם היועצים אשר ברא בלבך ומשעשית רצונו בטח עליו ושוב למנוחת נפשך. (עס"י עו עז וריש סי' צ"ד) נדיבות רמז פ' התלמד להרגיל העונג של גמילות חסדים. והפחיתות שבמדת הכילות: שבוע א מנוחת הנפש התגבר על המאורעות פחותי הערך רעות או טובות,

